

Kabinet Zaštitnika 020/241-642
Savjetnici 020/225-395
Centrala 020/225-395
Fax: 020/241-642
E-mail: ombudsman@t-com.me
www.ombudsman.co.me

Broj: 809/23

Podgorica, 25. decembar 2023. godine

ND/ND

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore, u skladu sa odredbom člana 41 Zakona o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore („Službeni list Crne Gore“, br. 42/2011, 32/14 i 21/17), nakon sprovedenog postupka pokrenutog po sopstvenoj inicijativi, daje sljedeće

M i š l j e n j e

I UVOD

1. Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore je, u skladu sa odredbom člana 28. Zakona o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore¹, po sopstvenoj inicijativi pokrenuo postupak nakon objavljenih tekstova u medijima, u vezi sa dešavanjima na utakmici Druge CFL između Grblja i ulcinjskog Otranta, odigranoj u Radanovićima. Dešavanje na pomenutoj utakmici je opisano na <https://www.portalanalitika.me/clanak/nacionalni-savjet-albanaca-trazimo-da-scene-mrznje-na-nacionalnoj-osnovi-ostro-i-jasno-osude-sve-institucije-sistema>

II ISPITNI POSTUPAK

2. U cilju utvrđivanja pravno relevantnih činjenica i okolnosti Zaštitnik je, saglasno odredbi člana 35 stav 1 Zakona o zaštitniku/ci, pokrenuo postupak i zatražio od Fudbalskog Saveza Crne Gore i Omladinskog fudbalskog kluba “Grbalj”- Grbalj da se izjasne u odnosu na dešavanja na pomenutoj utakmici, koja su opisana u linkovima, dostupnim na navedenoj web stranici. Istim aktom zatraženo je da obavijeste Zaštitnika o svim mjerama i radnjama koje su preduzeli iz okvira svojih nadležnosti u vezi sa predmetnim događajem, kao i da o tome dostave relevantnu dokumentaciju.

---

¹ ("Službeni list Crne Gore", br.42/11, 32/14, 21/17)

3. U izjašnjenju Fudbalskog saveza Crne Gore u suštini je navedeno:

- Za ovaj, kao i ostale slučajeve pojavljivanja vjerske, rasne, polne i bilo koje druge diskriminacije na tribinama ili u dvoranama, nadležna je Disciplinska komisija FSCG. Povodom predmetne utakmice, Disciplinska komisija FSCG je, na sjednici održanoj 18. oktobra 2023. godine, donijela odluku o pokretanju postupka protiv FK Grbalj. „Shodno članu 134 Disciplinskog pravilnika FSCG, pokreće se disciplinski postupak protiv FK „Grbalj” - Radanovići, čiji su navijači vrijeđali i diskriminirali igrače FK „Otrant-Olympic“ - Ulcinj po pitanju nacionalne i vjerske pripadnosti i pjevali pjesme koje označavaju netrpeljivost i pokazuju vidove ekstremističke i ideološke propagande na stadionu u Radanovićima, za vrijeme utakmice 12. kola Druge lige Crne Gore, odigrane između FK „Grbalj” - FK „Otrant-Olympic”, čime bi počinio prekršaj iz člana 97 stav 2 u vezi stava 1 Disciplinskog pravilnika FSCG”, stoji u odluci Disciplinske komisije. Nakon pregleda dokaznih materijala i izjašnjenja svih strana, Disciplinska komisija će donijeti odluku o sankcionisanju FK Grbalj.
- Dalje je istaknuto da se Fudbalski savez Crne Gore kroz Statut, Disciplinski pravilnik i propozicije takmičenja, jasno odredio prema svim vidovima diskriminacije, nasilja i nedoličnog ponašanja na stadionima i u dvoranama.

4. U izjašnjenju OFK “Grbalj”- Grbalj u suštini je navedeno:

- Pomenutu utakmicu u svojstvu domaćina, OFK "Grbalj"-Grbalj je organizovao u skladu sa propozicijama takmičenja u II fudbalskoj ligi Crne Gore, donešenim od strane FSCG., te je angažovao 8. pripadnika ovlašćene Agencije za obezbjeđenje- Guardian World-Nikić (sa kojom Agencijom klub ima potpisan odgovarajući ugovor), od čega su dva pripadnika bila raspoređena na tribinama stadiona (po 1. među domaćim i gostujućim gledaocima);
- U skladu sa obavezama koje se tiču javnih okupljanja-priredbi, klub je blagovremeno obavijestio Upravu policije, čijih pripadnika na stadionu nije bilo;
- OFK "Grbalj" nema organizovanu navijačku grupu, već prisutni gledaoci (kojih uglavnom bude u malom broju: 50-60) pojedinačno reaguju na zbivanja na terenu;
- Pri kraju susreta je došlo do huliganskih ispada grupice maloljetnih gledalaca zbog upitnog suđenja od strane sudijske trojke, koje klub nije mogao spriječiti i čije skandiranje najoštrije osuđuje;
- Njihovo ponašanje, nažalost koincidira sa sve češćim dešavanjima i na ostalim stadionima, što potvrđuje tezu da je sport svojevrsna refleksija stanja u cjelokupnom društvu;
- OFK "Grbalj" je učinio sve što je bilo u njegovoj moći da igrače, rukovodstvo i navijače FK "Otrant-Olympic" dočeka i isprati na sportski i primjeren način o čemu svjedoči saopštenje pomenutog kluba izdato nakon susreta i objavljeno u medijima;
- OFK "Grbalj" je najoštrije osudio ponašanje te grupice gledalaca jer isto nije svojstveno klubu o čemu je izdato saopštenje koje objavljeno na portalima medija u Crnoj Gori;

- OFK "Grbalj" je do sada odigrao više utakmica sa FK "Otrant Olympic" i niti na jednoj nije bilo ekcesa ili incidenata ovakve vrste;

III ČINJENICE I OKOLNOSTI PREDMETA

5. Na osnovu sprovedenog ispitnog postupka, utvrđene su sljedeće činjenice relevantne za donošenje ovog mišljenja:

- Odlukom Disciplinske komisije FSCG broj 2388/D-12-1 od 18. oktobra 2023. godine shodno članu 134 Disciplinskog pravilnika FSCG, pokrenut je disciplinski postupak protiv FK "Grbalj" - Radanovići, čiji su navijači vrijeđali i diskriminirali igrače FK „Otrant-Olympic“- Ulcinj po pitanju nacionalne i vjerske pripadnosti i pjevali pjesme koje označavaju netrpeljivost i pokazuju vidove ekstremističke i ideološke propagande na stadionu u Radanovićima, za vrijeme utakmice 12. kola Druge lige Crne Gore, odigrane između FK „Grbalj“- FK„Otrant-Olympic i zbog upotrebe pirotehničkih sredstava za vrijeme utakmice, čime bi počinio prekršaj iz člana 97 stav 2 u vezi stava 1 i prekršaj iz člana 74 stav 3 u vezi stava 1 Disciplinskog pravilnika FSCG.
- Iz saopštenja za medije OFK "Grbalj" od 17. oktobra 2023. godine, u suštini, proizilazi da se povodom nemilih i nesportskih dešavanja na utakmici između OFK "Grbalj"- Grbalj i FK "Otrant"- Ulcinj, OFK "Grbalj" ograđuje i distancira od dijela prisutnih gledalaca jer huliganski istupi i negostoljubivi odnos prema gostujućim igračima, rukovodstvu i navijačima ne odražavaju stav i politiku kluba. Takođe proizilazi da OFK "Grbalj" upućuje izvinjenje igračima, rukovodstvu i navijačima FK "Otrant"-Ulcinj, sa željom i ubjeđenjem da će se njihovi odnosi i saradnja održavati i razvijati u duhu najboljih sportskih principa.
- Na objavljenom video snimku čuje se da je publika uzvikivala: "ubi zakolji da Šiptar ne postoji".²

IV RELEVANTNI PROPISI

6. Ustav Crne Gore:

"Član 7

Zabranjeno je izazivanje ili podsticanje mržnje ili netrpeljivosti po bilo kom osnovu.

---

² dostupno na: <https://www.vijesti.me/sport/fudbal/677856/fk-otrant-olimpik-sovinizam-i-najbrutalnije-provokacije-na-nacionalnoj-osnovi-u-radanovicima>; <https://www.portalanalitika.me/clanak/novi-sovinisticki-ispad-na-nasim-stadionima-navijaci-grblja-pjevali-ubij-zakolji-na-utakmici-protiv-otranta>

Član 8 stav 1

Zabranjena je svaka neposredna ili posredna diskriminacija, po bilo kom osnovu.

Član 17

Prava i slobode ostvaruju se na osnovu Ustava i potvrđenih međunarodnih sporazuma.

Svi su pred zakonom jednaki, bez obzira na bilo kakvu posebnost ili lično svojstvo.

Član 47

Svako ima pravo na slobodu izražavanja govorom, pisanom riječju, slikom ili na drugi način.

Pravo na slobodu izražavanja može se ograničiti samo pravom drugoga na dostojanstvo, ugled i čast i ako se ugrožava javni moral ili bezbjednost Crne Gore."

7. Zakon o zabrani diskriminacije ("Službeni list Crne Gore", br. 046/10, 040/11, 018/14, 042/17):

"Član 2 st. 1 i 2

Zabranjen je svaki oblik diskriminacije, po bilo kom osnovu.

Diskriminacija je svako pravno ili faktičko pravljenje razlike ili nejednako postupanje, odnosno propuštanje postupanja prema jednom licu, odnosno grupi lica u odnosu na druga lica, kao i isključivanje, ograničavanje ili davanje prvenstva nekom licu u odnosu na druga lica, koje se zasniva na rasi, boji kože, nacionalnoj pripadnosti, društvenom ili etničkom porijeklu, vezi sa nekim manjinskim narodom ili manjinskom nacionalnom zajednicom, jeziku, vjeri ili uvjerenju, političkom ili drugom mišljenju, polu, promjeni pola, rodnom identitetu, seksualnoj orijentaciji i/ili interseksualnim karakteristikama, zdravstvenom stanju, invaliditetu, starosnoj dobi, imovnom stanju, bračnom ili porodičnom stanju, pripadnosti grupi ili pretpostavci o pripadnosti grupi, političkoj partiji ili drugoj organizaciji, kao i drugim ličnim svojstvima.

Član 9a

Govor mržnje je svaki oblik izražavanja ideja, tvrdnji, informacija i mišljenja koji širi, raspiruje, podstiče ili pravda diskriminaciju, mržnju ili nasilje protiv lica ili grupe lica zbog njihovog ličnog svojstva, ksenofobiju, rasnu mržnju, antisemitizam ili ostale oblike mržnje zasnovane na netoleranciji, uključujući i netoleranciju izraženu u formi nacionalizma, diskriminacije i neprijateljstva protiv manjina."

8. Zakon o sprečavanju nasilja i nedoličnog ponašanja na sportskim priredbama ("Službeni list Crne Gore", br. 051/17):

„Član 1

Ovim zakonom uređuju se mjere za sprečavanje nasilja i nedoličnog ponašanja na sportskim priredbama i obaveze organizatora sportskih priredbi i nadležnih organa u sprovođenju tih mjera.

Član 2 stav 1 tačka 8

Pod nasiljem i nedoličnim ponašanjem na sportskim priredbama, u smislu ovog zakona, smatra se:
8) pojedinačno ili grupno uzvikivanje uvredljivih riječi kojima se poziva ili podstiče na oružani sukob ili nasilje, mržnju ili netrpeljivost, nacionalnu ili rasnu diskriminaciju, ili diskriminaciju po osnovu

vjere, pola ili seksualne orijentacije, ili po drugom osnovu, kao i izazivanje mržnje ili netrpeljivosti koja može da dovede do fizičkog sukoba učesnika sportske priredbe;

Član 3

Organizator sportske priredbe dužan je da obezbijedi bezbjedno održavanje sportske priredbe i da preduzme mjere propisane zakonom, radi sprečavanja nasilja i nedoličnog ponašanja na sportskim priredbama.

Radi sprovođenja mjera koje se odnose na održavanje javnog reda i mira, organizator sportske priredbe dužan je da ostvari saradnju sa organom uprave nadležnim za policijske poslove (u daljem tekstu: policija).

Član 6

Radi obavljanja poslova fizičkog obezbjeđenja i održavanja reda na sportskoj priredbi organizator sportske priredbe dužan je da, na osnovu ugovora sa privrednim društvom, drugim pravnim licem ili preduzetnikom koji obavljaju djelatnost zaštite, u skladu sa zakonom kojim se uređuje djelatnost zaštite lica i imovine koje ne obezbjeđuje država, angažuje lica koja vrše poslove zaštite.

Ako organizator sportske priredbe procijeni da nije u mogućnosti da obezbijedi bezbjedno održavanje sportske priredbe, može zatražiti angažovanje policijskih službenika.

U slučaju iz stava 2 ovog člana, obezbjeđenjem sportske priredbe rukovodi policijski službenik koga odredi policija.

Policijskim službenicima koji obavljaju poslove unutar sportskog objekta u civilnoj odjeći, organizator sportske priredbe dužan je da obezbijedi dovoljan broj ulaznica.

Član 19

U cilju obezbjeđenja reda na sportskoj priredbi, lice koje vrši poslove zaštite dužno je da:

- 1) štiti lica i imovinu koja se nalazi u sportskom objektu;
- 2) utvrdi da li lice koje ulazi ili se nalazi u sportskom objektu posjeduje ulaznicu ili drugu odgovarajuću ispravu izdatu od strane organizatora sportske priredbe;
- 3) spriječi neovlašćeni ulazak u sportski objekat lica iz tačke 2 ovog stava;
- 4) utvrdi da li lice koje ulazi ili se nalazi u sportskom objektu posjeduje alkoholna pića, drogu, psihoaktivne supstance, pirotehnička sredstva, oružje ili druge predmete pogodne za nanošenje povreda ili za stvaranje nereda i nasilja i takve predmete privremeno oduzme;
- 5) utvrdi da li lice koje ulazi ili se nalazi u sportskom objektu posjeduje transparente, zastave ili drugi materijal sa tekstom, slikom, znakom ili drugim obilježjem kojima se poziva ili podstiče na oružani sukob ili nasilje, mržnju ili netrpeljivost, nacionalnu ili rasnu diskriminaciju, ili diskriminaciju po osnovu vjere, pola ili seksualne orijentacije, ili po drugom osnovu;
- 6) zabrani pristup licu u alkoholisanom stanju iznad 0,50g/kg, odnosno licu koje je pod uticajem droge ili drugih psihoaktivnih supstanci;
- 7) zabrani pristup licu koje pokušava da unese u sportski objekat alkohol, drogu, psihoaktivne supstance, pirotehnička sredstva, oružje ili druge predmete pogodne za nanošenje povreda ili za stvaranje nereda i nasilja;
- 8) zabrani gledaocima prelaz iz jednog dijela sportskog objekta u drugi dio;
- 9) zadrži gledaoca koji se nasilno ponaša ili na drugi način remeti javni red i mir na sportskoj priredbi i preda ga policiji;

10) onemogući gledaocima pristup onim djelovima sportskog objekta koji nijesu namijenjeni gledaocima;

11) odvoji gostujuće navijače usmjeravanjem na posebne ulaze i izlaze iz sportskog objekta i smještanjem u poseban dio gledališta koji je za njih određen;

12) preda policiji lica zatečena u činjenju prekršaja ili krivičnog djela.

Radi vršenja poslova iz stava 1 ovog člana, lice koje vrši poslove zaštite ovlašćeno je da:

1) utvrdi identitet lica;

2) daje upozorenje ili izdaje naređenje;

3) izvrši pregled lica i stvari;

4) privremeno oduzme predmet;

5) podvrgne lice utvrđivanju prisustva alkohola u organizmu ili postojanja znakova alkoholne poremećenosti;

6) zadrži lice zatečeno u izvršenju krivičnog djela ili prekršaja i preda ga policiji;

7) zabrani i spriječi ulazak lica u sportski objekat.

Ovlašćenja iz stava 2 ovog člana, lice koje vrši poslove zaštite primjenjuje u granicama i u skladu sa načelima propisanim zakonom kojim se uređuje djelatnost zaštite lica i imovine koje ne obezbjeđuje država, ako ovim zakonom nije drukčije propisano.

Lice koje vrši poslove zaštite u obavljanju svojih poslova može da upotrijebi fizičku snagu, ako na drugi način ne može odbiti:

- napad usmjeren prema sebi, gledaocima, navijačima ili drugim licima,

- napad usmjeren na uništenje ili oštećenje djelova sportskog objekta i njegove opreme.

9. Zakon o zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore ("Službeni list Crne Gore", br. 042/11, 032/14, 021/17):

“Član 27 st. 1 i 2

Zaštitnik/ca je institucionalni mehanizam za zaštitu od diskriminacije.

Zaštitnik/ca, uz saglasnost diskriminisanog lica, postupa i preduzima mjere za zaštitu od diskriminacije, u skladu sa ovim zakonom i posebnim zakonom kojim je uređena zabrana diskriminacije.

Član 41

Nakon završetka ispitivanja povrede ljudskih prava i sloboda Zaštitnik/ca daje mišljenje o tome da li je, na koji način i u kojoj mjeri došlo do povrede ljudskih prava i sloboda.

Kad Zaštitnik/ca utvrdi da je došlo do povrede ljudskih prava i sloboda, mišljenje sadrži i preporuku o tome šta treba preduzeti da bi se povreda otklonila, kao i rok za njeno otklanjanje.“

10. Disciplinski pravilnik Fudbalskog saveza Crne Gore:

„Član 1

Disciplinski pravilnik Fudbalskog saveza Crne Gore (u daljem tekstu: Pravilnik), propisuje prekršaje, postupak i disciplinske mjere za igrače/ice velikog fudbala i malog fudbala (u daljem tekstu: igrači), fudbalske sudije, trenere, klubove, udruženja, službena lica klubova

i udruženja, članove i zvaničnike klubova i udruženja, fudbalske radnike, koji prekrše odredbe Statuta Fudbalskog saveza Crne Gore (u daljem tekstu: FSCG), pravilnika i drugih propisa FSCG, Statuta i pravilnika regionalnih fudbalskih saveza i koji time počine neki od prekršaja utvrđenih ovim Pravilnikom.

Član 2

- 1) Klub je odgovoran za ponašanje svojih igrača, službenih lica, članova i ostalih lica koja vrše određenu funkciju na utakmici u ime kluba. Klub je odgovoran i za ponašanje svojih navijača.
- 2) Klub domaćin je odgovoran za red i bezbjednost na i oko stadiona prije, za vrijeme i nakon utakmice i disciplinski je odgovoran za incidente svake vrste.
- 3) Klub je obavezan da se pridržava direktiva i odluka nadležnih tijela i organa.

Član 74

1) Klubu organizatoru utakmice na čijem se igralištu, bilo da je vlasnik ili korisnik igrališta, u vezi sa utakmicom prije, za vrijeme ili poslije utakmice dogode neredi, a utvrdi se da nije preduzeo mjere da ih spriječi, ili da ih nije preduzeo u dovoljnoj mjeri, kao i gostujućem klubu čiji organizovani navijači izazovu ili učestvuju u neredu, izreći će se disciplinska mjera, u lakšem slučaju:

- novčana kazna, a u težem ili ponovljenom slučaju
- zabrana igranja do 12 utakmica na svom igralištu ili svim igralištima određenog područja,
- odigravanje do 6 utakmica na svom igralištu ili svim igralištima određenog područja bez prisustva publike,
- zabrana prisustva navijača na utakmicama kada klub gostuje do 6 utakmica,
- diskvalifikacijom iz tekućeg takmičenja u slučaju višestrukog ponovljanog slučaja.

2) Tijelo koje rukovodi takmičenjem može da suspenduje igralište za odigravanje utakmica kluba iz stava 1. ovog člana, za vrijeme vođenja postupka do donošenja konačne odluke, vodeći računa da taj postupak mora biti hitan.

3) Fizički napad navijača bilo domaćeg ili gostujućeg kluba na učesnike igre – igrače, zvaničnike kluba, tehnička ili službena lica, sudije i delegate i veći neredi gledalaca na ili oko stadiona, prije, za vrijeme i poslije utakmice, paljenje i bacanje zapaljivih predmeta, nedopušten ulazak na igralište, isticanje natpisa s političkim i drugim zabranjenim sadržajima, smatraće se težim prekršajem u skladu sa stavom 1. ovog člana.

Član 97 st. 1, 2 i 3

1) Svako ko javno vrijeđa, omalovažava ili diskriminiše drugog po pitanju rasne (uključujući i boju kože), nacionalne, regionalne, vjerske ili etničke pripadnosti, ističe simbole koji označavaju netrpeljivost, ili pokazuje vidove ekstremističke ideološke propagande, izreći će se disciplinska mjera:

- a) igraču - novčana kazna ili zabrana igranja od najmanje 4 utakmice
- b) fudbalskom radniku - novčana kazna ili zabrana obavljanja funkcija od 3 do 6 mjeseci.

2) Klubu čiji navijači gestovima ili pisanim transparentima vrijeđaju igrače, klub, savez, fudbalske funkcionere ili gledaoce, po osnovu iz stava 1 ovog člana, ili ističu simbole iz stava 1 ovog člana, izreći će se disciplinska mjera:

- novčana kazna, a u težim slučajevima, uz novčanu kaznu, može se izreći odigravanje do tri utakmice na svom igralištu bez prisustva publike.

3) Ako se ne može utvrditi koji klub podržavaju navijači iz stava 2 ovog člana, sankcionisaće se klub domaćin.

11. Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima³

„Član 20 stav 2

Svaki poziv na nacionalnu, rasnu ili vjersku mržnju koji predstavlja podsticanje na diskriminaciju, neprijateljstvo ili nasilje, zakonom je zabranjeno.“

12. Međunarodna konvencija o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije⁴ određuje:

Relevantnio dio člana 4

„Države članice osuđuju svaku propagandu i sve organizacije koje se rukovode idejama ili teorijama zasnovanim na superiornosti neke rase ili grupe osoba izvjesne boje ili izvjesnog etničkog porijekla ili koje žele da opravdaju ili podrže svaki oblik rasne mržnje ili diskriminacije; one se obavezuju da usvoje bez odlaganja pozitivne mjere koje imaju svrhu da ukinu svako podsticanje na takvu diskriminaciju, ili na svako djelo diskriminacije ...

Član 7

Države članice obavezuju se da preduzmu hitne i efikasne mjere, naročito u oblasti nastave, vaspitanja, kulture i informacija u svrhu borbe protiv predrasuda koje vode rasnoj diskriminaciji i potpomaganja razumijevanja, tolerancije i prijateljstva među narodima, rasnim ili etničkim grupama, kao i unaprjeđenja ciljeva i principa Povelje Ujedinjenih naroda, Opšte deklaracije o pravima čovjeka, Deklaracije Ujedinjenih naroda o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije i ove konvencije.“

13. Konvencija o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda određuje:

„Član 10

1. Svako ima pravo na slobodu izražavanja. Ovo pravo uključuje slobodu mišljenja i slobodu primanja i prenošenja informacija i ideja, bez miješanja javne vlasti i bez obzira na granice. Ovaj član ne sprječava države da zahtijevaju dozvole za rad od radio, televizijskih i filmskih kompanija.

2. Ostvarivanje ovih sloboda, budući da uključuje obaveze i odgovornosti, može podlijevati takvim formalnostima, uslovima, ograničenjima ili sankcijama predviđenim zakonom i neophodnim u demokratskom društvu u interesu nacionalne bezbjednosti, teritorijalnog integriteta ili javne bezbjednosti, sprječavanja nereda ili zločina, zaštite zdravlja i morala, ugleda ili prava drugih, sprječavanja širenja povjerljivih informacija ili u interesu očuvanja autoriteta i nepristrasnosti sudstva.

---

³ Usvojen i otvoren za potpis, ratifikaciju i pristupanje rezolucijom Generalne skupštine 2200 A (XXI) od 16. decembra 1966. godine, stupio na snagu 23. marta 1976. godine

⁴ Usvojena i otvorena za potpis i ratifikaciju Rezolucijom Generalne skupštine 2106 A (XX) od 21. decembra 1965. godine, stupila na snagu 4. januara 1969. godine

Član 14

Uživanje prava i sloboda predviđenih ovom konvencijom osiguraće se bez diskriminacije po bilo kom osnovu, kao što su pol, rasa, boja kože, jezik, vjeroispovijest, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, veza sa nekom nacionalnom manjinom, imovno stanje, rođenje ili drugi status.

Član 17

Ništa u ovoj konvenciji ne može se tumačiti tako da podrazumijeva pravo bilo koje države, grupe ili lica da se upuste u neku djelatnost ili izvrše neki čin koji je usmjeren na poništavanje bilo kog od navedenih prava i sloboda ili na njihovo ograničavanje u većoj mjeri od one koja je predviđena Konvencijom.“

14. Protokol broj 12 uz Evropsku konvenciju o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda:

“Član 1

1. Uživanje svih prava određenih zakonom osiguraće se bez diskriminacije po bilo kom osnovu kao što je pol, rasa, boja kože, jezik, vjera, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, pripadnost nacionalnoj manjini, imovina, rođenje ili drugi status.
2. Niko ne smije biti diskriminisan od strane javnih tijela po bilo kom osnovu kako je navedeno u stavu 1.“

15. Preporuka br. R (97) 20 Komiteta ministara Savjeta Evrope državama članicama o „govoru mržnje“

Polje primjene

Načela koja slijede odnose se na govor mržnje, naročito na govor mržnje koji se širi posredstvom medija.

Za potrebe primjene ovih načela, izraz „govor mržnje“ podrazumijeva sve oblike izražavanja koji šire, raspiruju, podstiču ili pravdaju rasnu mržnju, ksenofobiju, antisemitizam ili druge oblike mržnje zasnovane na netoleranciji, uključujući tu i netoleranciju izraženu u formi agresivnog nacionalizma i etnocentrizma, diskriminacije i neprijateljstva prema manjinama, migrantima i ljudima imigrantskog porijekla.

Načelo 2

Vlade država članica treba da uspostave i održavaju cjelovit pravni okvir koji se sastoji od odredaba građanskog, krivičnog i upravnog prava o govoru mržnje i koji omogućava državnim i sudskim vlastima da u svim slučajevima usklade poštovanje slobode s poštovanjem ljudskog dostojanstva i zaštite ugleda ili prava drugih.

16. Preporuka ECRI-ja u pogledu Opšte politike br. 15 o borbi protiv govora mržnje (usvojena 8. decembra 2015. godine)

Definicija govora mržnje

Govor mržnje u svrhu Preporuke podrazumijeva upotrebu jednog ili više posebnih oblika izražavanja - zagovaranje, promociju ili podsticanje ocrnjivanja, mržnje ili klevetanja osobe ili grupe osoba, kao i svako uznemiravanje, uvredu, negativnu stereotipizaciju, stigmatizaciju ili prijetnju takvoj osobi ili osobama i svako opravdavanje svih ovih oblika izražavanja, koje se zasniva na nepotpunom popisu ličnih karakteristika ili statusa koji uključuje "rasu", boju kože, jezik, vjeru ili uvjerenje, državljanstvo ili nacionalnu ili etničku pripadnost, kao i porijeklo, dob, invaliditet, pol, rod, rodni identitet i seksualnu orijentaciju.

Značajni elementi u tumačenju Preporuke o tome šta čini govor mržnje, a koji se razlikuju od onih koji se nalaze u mnogim drugim dokumentima, jesu njegova primjena na:

- zagovaranje, promociju ili podsticanje, u bilo kojem obliku, na ocrnjivanje, mržnju ili klevetanje, kao i uznemiravanje, vrijeđanje, negativnu stereotipizaciju, stigmatizaciju ili prijetnju;
- upotrebu koja nije namijenjena samo podsticanju na djela nasilja, zastrašivanja, netrpeljivosti ili diskriminacije, već i upotrebu za koju se s razlogom može očekivati da ima takav efekat; i
- osnove koji nadilaze "rasu", boju kože, jezik, vjeru ili uvjerenje, državljanstvo, nacionalnu ili etničku pripadnost i porijeklo.

V ZAKLJUČNA OCJENA

17. U vezi sa dešavanjima na utakmici 12 kola Druge lige Crne Gore odigrane između OFK "Grbalj" i FK "Otrant Olympic" odigranoj u Radanovićima pokrenut je postupak po sopstvenoj inicijativi, zbog ispitivanja govora mržnje, kao oblika diskriminacije zbog nacionalne pripadnosti, u oblasti sporta.

18. U ispitnom postupku kod Zaštitnika zatražena su izjašnjenja od Fudbalskog Saveza Crne Gore i OFK „Grbalj“- Grbalj u odnosu na dešavanja na pomenutoj utakmici, odnosno da obavijeste Zaštitnika o svim mjerama i radnjama koje su preduzete iz okvira njihovih nadležnosti.

19. Fudbalski Savez je u izjašnjenju dostavljenom Zaštitniku, u suštini, ukazao: da je za slučajeve pojavljivanja vjerske, rasne, polne i bilo koje druge diskriminacije na tribinama ili u dvoranama, nadležna Disciplinska komisija FSCG; da je povodom predmetne utakmice, Disciplinska komisija FSCG, na sjednici održanoj 18. oktobra 2023. godine, donijela odluku o pokretanju postupka protiv FK Grbalj; da će nakon pregleda dokaznih materijala i izjašnjenja svih strana, Disciplinska komisija donijeti odluku o sankcionisanju FK Grbalj. Takođe je istaknuto da se Fudbalski savez Crne Gore kroz Statut, Disciplinski pravilnik i propozicije takmičenja, jasno odredio prema svim vidovima diskriminacije, nasilja i nedoličnog ponašanja na stadionima i u dvoranama.

20. U izjašnjenju OFK "Grbalj"- u suštini je navedeno: da je pomenutu utakmicu u svojstvu domaćina, OFK "Grbalj" organizovao u skladu sa propozicijama takmičenja u II fudbalskoj ligi Crne Gore, donešenim od strane FSCG., te da je angažovao 8. pripadnika ovlašćene Agencije za obezbjeđenje- Guardian World-Nikšić (sa kojom Agencijom klub ima potpisan odgovarajući ugovor), od čega su dva pripadnika bila raspoređena na tribinama stadiona (po 1. među domaćim i gostujućim gledaocima); da je u skladu sa obavezama koje se tiču javnih okupljanja-priredbi, klub blagovremeno obavijestio Upravu policije, čijih pripadnika na stadionu nije bilo; da OFK "Grbalj" nema organizovanu navijačku grupu, već da prisutni gledaoci (kojih uglavnom bude u malom broju: 50-60) pojedinačno reaguju na zbivanja na terenu; da je pri kraju susreta došlo do huliganskih ispada grupice maloljetnih gledalaca zbog upitnog suđenja od strane sudijske trojke, koje nijesu mogli spriječiti i čije skandiranje najoštrije osuđujuju; da njihovo ponašanje, nažalost koincidira sa sve češćim dešavanjima i na ostalim stadionima, što potvrđuje tezu da je sport svojevrsna refleksija stanja u cjelokupnom društvu; da je OFK "Grbalj" učinio sve što je bilo u njegovoj moći da igrače, rukovodstvo i navijače FK "Otrant-Olympic" dočeka i isprati na sportski i primjeren način o čemu svjedoči saopštenje pomenutog kluba izdato nakon susreta i objavljeno u medijima; da je OFK "Grbalj" najoštrije osudio ponašanje te grupice gledalaca jer isto nije svojstveno tom klubu o čemu je izdato saopštenje koje je objavljeno na portalima medija u Crnoj Gori; da je OFK "Grbalj" do sada odigrao više utakmica sa FK "Otrant Olympic" i da niti na jednoj nije bilo ekcesa ili incidenata ovakve vrste;

21. Zaštitnik podsjeća da se prilikom odmjeravanja postojanja govora mržnje kao oblika diskriminacije cijene specifične okolnosti i to: (a) kontekst u kojem su upotrijebljene poruke/fotografije; (b) sposobnost lica za vršenje uticaja na druge; (c) priroda i snaga jezika koji je korišćen (da li poruke sadrže dezinformacije, negativnu stereotipizaciju i stigmatizaciju ili na drugi način doprinose podsticanju na djela nasilja, zastrašivanja, netrpeljivosti ili diskriminacije); (d) sredstvo komunikacije; (e) priroda potencijalne publike i dr.⁵

22. Takođe, podsjeća na ustavnu odredbu kojom se garantuje pravo na slobodu izražavanja govorom, pisanom riječju, slikom ili na drugi način. Takođe, sloboda izražavanja odnosi se ne samo na „informacije“ ili „ideje“ koje nailaze na odobravanje ili ravnodušnost ili se ne smatraju uvredljivim, već i na one koje vrijeđaju, šokiraju ili uznemiravaju. Međutim, kao što član 10. Konvencije predviđa, sloboda izražavanja je podložna izuzecima i ne uživa zaštitu ako je u suprotnosti sa osnovnim vrijednostima koje promovira Konvencija i koristi se u svrhe zloupotrebe prava.⁶

---

⁵ Preporuka ECRI-ja u pogledu Opšte politike br. 15 o borbi protiv govora mržnje, tačka 16

⁶ ESLJP, *Pedersen and Baadsgaard v. Denmark* [GC], br. 49017/99, 2004-XI, stav 71

23. Evropski sud za ljudska prava je u predmetu *Josipa Šimunića protiv Hrvatske*, br. 20373/17, od 22. januara 2019. godine, naveo:

“44. (...) Domaći su sudovi utvrdili da se podnositelj zahtjeva obratio gledateljima na nogometnoj utakmici vičući „Za dom“, a kada su gledatelji na to odgovorili „Spremni“, podnositelj je isti izraz ponovio tri puta. Nacionalni su sudovi pažljivo analizirali sve aspekte predmeta te su presudili da je navedeni izraz, bez obzira na njegovo izvorno značenje u hrvatskoj književnosti i poeziji, bio korišten i kao službeni pozdrav Ustaškog pokreta i totalitarnog režima Nezavisne države Hrvatske. Taj se izraz nalazio i na svim službenim dokumentima te države. Nacionalni su sudovi presudili i da je Ustaški pokret iznikao iz fašizma, temeljenog između ostalog i na rasizmu, pa time simbolizira mržnju prema ljudima drugačije vjerske i etničke pripadnosti i manifestaciju rasističke ideologije. Na toj su osnovi nacionalni sudovi proglasili podnositelja zahtjeva krivim jer je dobacivao gledateljima na nogometnoj utakmici poruke, čiji sadržaj potiče mržnju na temelju rase, nacionalne i vjerske pripadnosti.

45. Sud posebnu važnost pridaje kontekstu, odnosno, činjenici da je podnositelj zahtjeva na nogometnoj utakmici pred velikom publikom uzvikivao izraz koji je korišten kao službeni pozdrav totalitarnog režima na koji je publika odgovorila i da je to učinio četiri puta. Sud smatra da je podnositelj zahtjeva, kao poznati nogometaš i uzor mnogim nogometnim navijačima, trebao biti svjestan mogućeg negativnog utjecaja provokativnog uzvikivanja na ponašanje gledatelja (vidi stavke 10. - 14. ove odluke) te se trebao suzdržati od takvog ponašanja.

46. Jedan od elemenata koji se mora uzeti u obzir prilikom ocjenjivanja „nužnosti“ je težina sankcije izrečene podnositelju zahtjeva. S tim u vezi Sud ponavlja da su priroda i ozbiljnost izrečenih kazni čimbenici koji se moraju uzeti u obzir pri ocjeni razmjernosti miješanja (vidi gore citirani predmet *Medžlis Islamske Zajednice Brčko i drugi*, stavak 118.).

47. Podnositelj zahtjeva u ovom predmetu kažnjen je novčanom kaznom u iznosu od 25.000 kuna (oko tri tisuće tristo eura). Sud je uvjeren da iznos novčane kazne određene podnositelju zahtjeva, sam po sebi, nije bio nerazmjeran legitimnom cilju kojem se težilo.

48. S obzirom na gore navedeno, Sud ne nalazi nikakve čvrste razloge zbog kojih bi svojim stavom zamijenio stav domaćih sudova i ukinuo ravnotežu koju su uspostavili (vidi *protiv Njemačke (br. 2)* [VV], br. 40660/08 i 60641/08, stavak 107., ECHR 2012). Uvjeren je da je sporno miješanje bilo potkrijepljeno relevantnim i dostatnim razlozima te da su tijela tužene države, s obzirom na relativno skromnu novčanu kaznu izrečenu podnositelju zahtjeva i kontekst u kojem je podnositelj zahtjeva izvikivao osporeni izraz, uspostavile pravičnu ravnotežu između interesa podnositelja zahtjeva za slobodu govora s jedne strane i interesa društva za promicanje tolerancije i uzajamnog poštovanja na sportskim događajima i suzbijanje diskriminacije kroz sport s druge strane, postupajući tako u okviru svoje slobode procjene.

49. U skladu s tim, ovaj je prigovor očigledno neosnovan i mora se odbaciti u skladu s člankom 35. stavcima 3. (a) i 4. Konvencije.”

24. Prema ECRI⁷-jevoj preporuci u pogledu Opšte politike br. 15, govor mržnje podrazumijeva zagovaranje, promociju ili podsticanje, u bilo kojem obliku, na ocrnjivanje, mržnju ili

---

⁷ Evropska komisija protiv rasizma i netolerancije

klevetanje, kao i uznemiravanje, vrijeđanje, negativnu stereotipizaciju, stigmatizaciju ili prijetnju. S tim u vezi je i praksa Evropskog suda za ljudska prava saglasno kojoj raspirivanje mržnje ne obuhvata nužno poziv na čin nasilja ili druga krivična djela, već da napadi počinjeni vrijeđanjem, ismijavanjem ili klevetanjem određenih grupa stanovništva mogu biti dovoljni kako bi se vlasti opredijelile za suzbijanje rasističkog govora uprkos slobodi izražavanja koja se ostvaruje na neodgovoran način.⁸

25. Zaštitnik je i u ranije datom mišljenju u drugom predmetu ukazao da je sport bio i uvijek će biti univerzalno sredstvo razumijevanja i saradnje među ljudima, a ne mjesto na kome se vrijeđaju učesnici/ce, zbog ličnog svojstva i raspiruje mržnja, netrpeljivost i netolerancija.

26. Zakonom o sprečavanju nasilja i nedoličnog ponašanja na sportskim priredbama utvrđene su mjere za sprečavanje nasilja i nedoličnog ponašanja na sportskim priredbama i obaveze organizatora sportskih priredbi i nadležnih organa u sprovođenju tih mjera. (član 1). Članom 2 stav 1 tačka 8 istog zakona određeno je da se pod nasiljem i nedoličnim ponašanjem na sportskim priredbama, u smislu ovog zakona, smatra: pojedinačno ili grupno uzvikivanje uvredljivih riječi kojima se poziva ili podstiče na oružani sukob ili nasilje, mržnju ili netrpeljivost, nacionalnu ili rasnu diskriminaciju, ili diskriminaciju po osnovu vjere, pola ili seksualne orijentacije, ili po drugom osnovu, kao i izazivanje mržnje ili netrpeljivosti koja može da dovede do fizičkog sukoba učesnika sportske priredbe; Član 3 stav 1 Zakona propisano je da je organizator sportske priredbe dužan da obezbijedi bezbjedno održavanje sportske priredbe i da preduzme mjere propisane zakonom, radi sprečavanja nasilja i nedoličnog ponašanja na sportskim priredbama. Stavom 2 je propisano da je radi sprovođenja mjera koje se odnose na održavanje javnog reda i mira, organizator sportske priredbe dužan da ostvari saradnju sa organom uprave nadležnim za policijske poslove. Članom 6 stav 1 predmetnog zakona određeno je da je radi obavljanja poslova fizičkog obezbjeđenja i održavanja reda na sportskoj priredbi organizator sportske priredbe dužan da, na osnovu ugovora sa privrednim društvom, drugim pravnim licem ili preduzetnikom koji obavljaju djelatnost zaštite, u skladu sa zakonom kojim se uređuje djelatnost zaštite lica i imovine koje ne obezbjeđuje država, angažuje lica koja vrše poslove zaštite. Stavom 2 je određeno da ako organizator sportske priredbe procijeni da nije u mogućnosti da obezbijedi bezbjedno održavanje sportske priredbe, može zatražiti angažovanje policijskih službenika. Članom 19 ovog zakona utvrđene su aktivnosti koje je u cilju obezbjeđenja reda na sportskoj priredbi, lice koje vrši poslove zaštite dužno da preduzme, a između ostalog, dužno je da zadrži gledaoca koji se nasilno ponaša ili na drugi način remeti javni red i mir na sportskoj priredbi i preda ga policiji; da preda policiji lica zatečena u činjenju prekršaja ili krivičnog djela.

---

⁸ *Ibid*, stav 55

27. Iz stanja u spisima ovog predmeta kod Zaštitnika, pored ostalog, proizilazi da je Odlukom Disciplinske komisije FSCG broj 2388/D-12-1 od 18. oktobra 2023. godine shodno članu 134 Disciplinskog pravilnika FSCG, pokrenut disciplinski postupak protiv FK "Grbalj" - Radanovići, čiji su navijači vrijeđali i diskriminirali igrače FK „Otrant-Olympic“-Ulcinj po pitanju nacionalne i vjerske pripadnosti i pjevali pjesme koje označavaju netrpeljivost i pokazuju vidove ekstremističke i ideološke propagande na stadionu u Radanovićima, za vrijeme utakmice 12. kola Druge lige Crne Gore, odigrane između FK „Grbalj" - FK„Otrant-Olympic i zbog upotrebe pirotehničkih sredstava za vrijeme utakmice, čime bi počinio prekršaj iz člana 97 stav 2 u vezi stava 1 i prekršaj iz člana 74 stav 3 u vezi stava 1 Disciplinskog pravilnika FSCG.

28. Sa druge strane, proizilazi da OFK "Grbalj" kao domaćin predmetne utakmice nije, shodno Zakonu o sprečavanju nasilja i nedoličnog ponašanja na sportskim priredbama, preko lica koja vrše poslove zaštite preduzeo mjere i radnje prema navijačima, koji su svojim ponašanjem raspirivali netrpeljivost, netoleranciju, mržnju i pozivali na nasilje prema učesnicima FK „Otrant-Olympic“ zbog njihovog ličnog svojstva.

29. Polazeći od navedenog, a imajući u vidu domaće i međunarodno pravo i praksu, u vezi sa ograničenjem govora koji je nespojiv sa vrijednostima iz Konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, a kakav je govor mržnje koji ne uživa zaštitu iz člana 10 Konvencije, Zaštitnik:

PREPORUČUJE

OFK "Grbalj"- Grbalj

- da ubuduće primjenjuje relevantne odredbe Zakona o sprečavanju nasilja i nedoličnog ponašanja na sportskim priredbama, u smislu preduzimanja mjera za sprečavanje nasilja i nedoličnog ponašanja na sportskim priredbama.

*ZAMJENICA ZAŠTITNIKA
LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA CRNE GORE
Nerma Dobardžić Kurti*

Dostaviti:

- OFK "Grbalj"- Grbalj
- Fudbalskom savezu Crne Gore;
- Nacionalnom savjetu Albanaca;
- FK "Otrant Olympic"- Ulcilj
- a/a.